

Nr 10.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1950/51 till bevakningsfartyg för sillfisket vid Island.

I en till riksdagen den 27 januari 1950 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 57, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att ett reservationsanslag av 57 000 kronor måtte anvisas för att fartyget Skagerak skall kunna sändas ut såsom bevakningsfartyg för sillfisket vid Island under fiskesäsongen 1950. Vidare har Kungl. Maj:t hemställt om ett obetecknat anslag av 61 000 kronor för att täcka vissa kostnader för den expedition, som tullverkets fartyg Odin sommaren 1949 företagit till isländska farvatten med uppgift att tjänstgöra såsom bevakningsfartyg för svenskt fiske.

Efter redogörelse för en rapport från chefen för Odin ävensom för framställningar av chefen för marinen har *departementschefen* anfört följande.

»Sedan åtskilliga år tillbaka ha svenska fiskare sommartid bedrivit sillfiske i farvattnen vid Island. Detta fiske har under senare år fått allt större omfattning. Under fiskesäsongen 1949 deltog sålunda däri ett hundratal svenska fiskefartyg med sammanlagt 800—900 mans besättning. Värdet av den sill, som på detta sätt årligen införes i landet, uppgår till betydande belopp. Under de månader, då islandsfisket pågår, utsättas emellertid de deltagande fartygen och deras besättningar för stora påfrestningar. Fisket i dessa farvatten kräver nämligen ofta ett hårt och riskfyllt arbete, vilket dessutom måste utföras på stort avstånd från hemorten. Möjligheterna att under pågående fiske erhålla hjälp vid inträffande svårare sjukdoms- och olycksfall äro ofta små. I de fall, då hjälp kan erhållas, äro vidare kostnaderna härför i regel mycket stora. Slutligen äro riskerna för skador å fartyg och utrustning större än under annat fiske, framför allt på grund av de stormiga farvatten, i vilka fisket bedrivs.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen ha nu nämnda förhållanden givit anledning till ett flertal framställningar om bistånd åt de svenska islandsfiskarna i här ifrågavarande avseenden. Den utredning i saken, som 1949 års riksdag begärt, torde kunna anses verkställd genom den expedition, som bevakningsfartyget Odin nu företagit. Erfarenheterna från denna visa nämligen enligt min uppfattning klart både att det här föreligger ett stort behov av stöd och att detta stöd bäst kan lämnas genom utsändande av ett på lämpligt sätt utrustat bevakningsfartyg till de ifråga-

varande fiskevattnen. Jag förordar med hänsyn härtill, att ett dylikt fartyg på statens bekostnad skall stationeras vid Island även under fiskesäsongen 1950.

De medel, som erfordras härför, synas lämpligen böra anvisas under ett särskilt anslag å riksstaten för nästa budgetår. Storleken av detta anslag är helt beroende av vilket fartyg som kommer att utsändas. Vid övervägandet av denna fråga har jag i första hand undersökt, vilken kostnaden skulle bli, om Odin även i år skulle användas för ändamålet. Enligt de uppgifter, som chefen för marinen lämnat, skulle man i så fall behöva räkna med ett belopp av omkring 20 000 kronor för fartygets rustning och avrustning samt cirka 35 000 kronor i underhållskostnader. Härtill komma de löpande utgifterna för expeditionen, uppskattade till 8 400 kronor för vecka eller för en expedition å åtta veckor något över 65 000 kronor. Att marka är att avlöningen till fartygets befäl och manskap icke ingår i sistnämnda belopp utan avses skola täckas av marinens avlöningsanslag. Till de nu angivna kostnaderna, tillhoppa omkring 120 000 kronor, komma vissa engångsutgifter. Även om dessa begränsas till vad som i fartygschefens rapport angivits såsom nödvändigt, ökas kostnaden med drygt 70 000 kronor. Slutligen har jag under hand erfarit från chefen för marinen att det, om Odin skall sändas till Island även i år, är oundgängligen nödvändigt att först grundligt överse pannorna. Kostnaden härför har angivits till åtminstone 100 000 kronor.

Med hänsyn till de betydande belopp, som sålunda erfordras, om Odin skulle användas för ändamålet, har jag ansett det nödvändigt att undersöka, om ej saken kan lösas på billigare sätt. Jag har då införskaffat uppgifter från fiskeristyrelsen rörande möjligheterna att för ändamålet disponera undersöknings- och bevakningsfartyget Skagerak samt beträffande kostnaden härför. Enligt vad som anföres i en inom fiskeristyrelsen upprättad promemoria skulle Skagerak enligt tidigare uppgjorda planer under ifrågavarande tid huvudsakligen användas för vissa fiskeriundersökningar i Nordsjön. Det förklaras emellertid att Skagerak kan frigöras därifrån, om man i stället får disponera ett fiskefartyg med erforderlig utrustning. Kostnaden för att hyra ett dylikt fartyg under högst åtta veckor anges till omkring 25 000 kronor. För Skageraks expedition erfordras vidare dels att fartyget förses med viss reservdelsutrustning till fartygets framdrivningsmaskineri för en kostnad av omkring 20 000 kronor, dels vissa mindre kompletteringar, vilka beräknas kosta cirka 5 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för expeditionen fränsett de löpande utgifterna, vilka skulle täckas av de ordinarie anslagen till Skagerak, skulle sålunda komma att uppgå till i runt tal (20 000 + 5 000 + 25 000 =) 50 000 kronor. I promemorian anföres vidare, att viss extrapersonal erfordras, nämligen en läkare, en sjukvårdare, en radiofurir med första klass certifikat, en dykare och en maskinreparatör. Någon kostnad för denna extrapersonal har icke inräknats i det nyss angivna beloppet. Fiskeristyrelsen har nämligen förutsatt, att denna personal skall i kommandoväg ställas till förfogande av marinen.

Enligt vad jag inhämtat av chefen för försvarsdepartementet torde emellertid den erforderliga extrapersonalen icke kunna ställas till förfogande i kommandoväg. Till det belopp å 50 000 kronor, vartill fiskeristyrelsen beräknat medelsbehovet, torde därför böra läggas avlöningskostnaderna för denna personal. Dessa kostnader torde kunna uppskattas till omkring 7 000 kronor.

Såsom framgår av det anförda bliva kostnaderna för expeditionen avsevärt lägre, därest Skagerak tages i anspråk. Med hänsyn härtill och då en sådan lösning icke torde komma att vålla något avbräck i de undersökningar, för vilka Skagerak eljest skulle ha använts, förordar jag att sistnämnda fartyg skall disponeras såsom bevakningsfartyg för sillfisket vid Island under fiskesäsongen 1950. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, fiskeristyrelsen att meddela erforderliga föreskrifter rörande tid och sätt för expeditionens genomförande.

Anmärkas må, att även den nu föreslagna åtgärden i viss mån torde få betraktas som ett försök.

För täckande av kostnaderna torde å riksstaten för nästa budgetår böra anvisas ett reservationsanslag av 57 000 kronor. Jag torde i detta sammanhang få erinra om att anslaget till avsättning till fonden för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten i riksstatsförslaget för budgetåret 1950/51 på min hemställan upptagits med 50 000 kronor lägre belopp än för innevarande budgetår. Såsom skäl för denna minskning av anslaget framhöll jag, att det statliga stöd, som kunde erfordras åt sillfisket vid Island, enligt min mening i fortsättningen borde lämnas i annan form än genom lån från denna fond. Jag hänvisade därvid till planerna att sända ut ett bevakningsfartyg för detta fiske.

Jag torde slutligen i detta sammanhang få beröra frågan om kostnaderna för fjolårets expedition. Jämlikt det i det föregående omnämnda beslutet den 8 juli 1949 skulle dessa kostnader bestridas från marinens vederbörliga anslag. Utrustnings- och avrustningskostnaderna skulle dock slutligt gäldas i den ordning, varom Kungl. Maj:t framdeles ville meddela beslut. Sistnämnda kostnader torde på grund av sin speciella karaktär icke kunna bestridas från något av de för fiskeriväsendet redan anvisade anslagen. En särskild medelsanvisning torde därför bliva erforderlig. Enligt uppgifter, som under hand erhållits från chefen för marinen, skulle sagda kostnader komma att uppgå till omkring 61 000 kronor. Ett obetecknat anslag å nämnda belopp torde därför böra anvisas å riksstaten för budgetåret 1950/51.»

Utskottet. I sitt utlåtande nr 58 till 1948 års riksdag uttalade utskottet, att det med fog kunde göras gällande att en så stor grupp utövare av en för landet betydelsefull näring som de i det svenska fisket vid Island deltagande personerna, vilka då beräknades till omkring 500, om möjligt borde vara jämställd med andra grupper av medborgare i fråga om vård vid olycksfall och sjukdom. Fog syntes därför finnas för åtgärder från statens sida för

att bereda dessa fiskare tillgång till sjukvård. I vad mån kostnaderna för att det fartyg, som förutsattes skola bliva ställt till förfogande för ändamålet, därjämte skulle förses med teknisk utrustning för reparation av enklare skador å fiskefartygen och för sökandet efter sill borde bestridas av skattemedel, fann utskottet tveksamt. Avgörande härvidlag syntes enligt utskottets mening vara huruvida fiskets lönsamhet vore så ringa, att kostnaderna icke skäligen kunde bestridas av fiskarna själva. Utskottet fann sålunda, att vissa skäl talade för att statsmedel skulle ställas till förfogande för stationering av ett dylikt bevakningsfartyg vid Island men att å andra sidan en del frågor i sammanhanget vore vanskliga att bedöma på enbart de i ärendet föreliggande uppgifterna. Med hänsyn härtill och då utskottet förutsatte, att den nyinrättade fiskeristyrelsen komme att upptaga spørsmålet till närmare prövning, syntes någon åtgärd icke för det dåvarande böra företagas.

Riksdagen beslöt i enlighet med vad utskottet sålunda hemställt.

Vid 1949 års riksdag upptogs frågan på nytt till behandling med anledning av motionsvis framställda yrkanden om anslag till ett dylikt bevakningsfartyg. I sitt utlåtande nr 39 över motionerna anförde utskottet bland annat, att fiskeristyrelsen väl ansåge det vara ett synnerligen behjärtansvärt ändamål att skänka ifrågavarande fiskare den trygghet, som ett bevakningsfartyg innebure, men att styrelsen på grund av det statsfinansiella läget icke funne det möjligt att för det dåvarande tillmötesgå motionärerens önskemål. Utskottet ansåg emellertid för sin del, att så starka skäl talade för att stöd borde lämnas de svenska islandsfiskarna, att en utredning borde komma till stånd rörande betingelserna och formerna för ett sådant.

På utskottets hemställan anhöll riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i de sålunda angivna hänseendena samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Sedermera har bevakningsfartyget Odin under fiskesäsongen 1949 företagit en expedition till Island. Av de redogörelser, som lämnats rörande denna, torde såsom departementschefen anfört framgå, att behovet av stöd åt de svenska islandsfiskarna är stort ävensom att sådant stöd bäst lämnas i den formen, att ett på lämpligt sätt utrustat bevakningsfartyg utsändes till de ifrågavarande fiskevattnen. Utskottet vill därför biträda Kungl. Maj:ts förslag, att ett dylikt fartyg skall stationeras vid Island även under fiskesäsongen 1950.

I fråga om anslagsberäkningen vill utskottet framhålla, att skäl synas föreligga att närmare utreda huruvida icke fiskets lönsamhet är så stor att bidrag till utgifterna för expeditionen bör lämnas av islandsfiskarna åtminstone såvitt angår kostnaderna för reparation av skador å fiskefartygen och för sökandet efter sill. Med hänsyn till att Kungl. Maj:ts förslag i viss mån torde få betraktas såsom ett försök vill utskottet emellertid biträda, att ett reservationsanslag av 57 000 kronor anvisas för att täcka kostnaderna för bevakningsfartyget under nästa budgetår. De närmare föreskrifterna för

expeditionens genomförande torde få meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av fiskeristyrelsen.

Mot Kungl. Maj:ts förslag beträffande kostnaderna för fjolårets expedition har utskottet intet att erinra.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må å riksstaten för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Bevakningsfartyg för sillfisket vid Island* ett reservationsanslag av 57 000 kronor;

b) till *Täckande av vissa kostnader för ett bevakningsfartyg för sillfisket vid Island sommaren 1949* ett anslag av 61 000 kronor.

Stockholm den 14 april 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

ALLAN ANDERSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 9.
